

DIGI•PISTE

Tietotekniikan termejä

Termejä

- **Tili** = Eri verkkosivuilla tulee vastaan jatkuvasti pyyntö kirjautua tilille tai luoda tili. Tili-sana ei tässä yhteydessä viittaa pankkitiliin eikä sillä ole rahan kanssa tekemistä. Tili tarkoittaa tässä tapauksessa tunnuksia johonkin palveluun
- **Käyttöjärjestelmä** = Tietokoneen perusohjelmisto, joka käynnistyy tietokoneen käynnistyessä. Kannettavissa ja pöytätietokoneissa on yleensä Windows-käyttöjärjestelmä, älypuhelimissa ja tableteissa on nykyään yleensä joko Android tai iOS – käyttöjärjestelmä
- **Appsi, appi, sovellus** = Yleensä kun puhutaan älylaitteiden ohjelmista, käytetään sanaa appsi tai sovellus. Tarkoittaa puhekielessä samaa asia kuin tietokoneen ohjelmat, esim. internet-selain tai vaikka tekstinkäsittelyohjelma. Viime aikoina tämän termin käyttö on yleistynyt, vaikka sana itsessään ei ole uusi.

Termejä

- **Podcast** = Äänitiedosto (yleensä esim. radiolähetys tai vastaava), joka on julkaistu internetissä. Podcastin voi kuunnella juuri silloin, kun se itselle sopii. Podcastit ovat lähes aina kuuntelijalle ilmaisia.
- **iPad** = Tablettitietokone (Applen merkki). Jotkut kutsuvat kaikkia taulutietokoneita eli tabletteja iPadiksi. Taulutietokoneita on monen merkkisiä ja suurimmassa osassa muista kuin iPadeista on Android-käyttöjärjestelmä.
- **Whatsapp** = Pikaviestinpalvelu, joka toimii älypuhelimissa. WhatsApp on hyvin samankaltainen kuin tekstiviestit, mutta siinä helpompi muodostaa ryhmiä, joiden kanssa viestitellä.

Termejä

- **Instagram** = Sosiaalinen media, jossa jaetaan omia kuvia ja videoita sekä kommentoidaan ja tykätään muiden kuvista ja videoista. Kuvia ja videoita voi ladata Instagramiin ainoastaan älypuhelimesta. Niitä voi kuitenkin katsella myös tavalliselta tietokoneelta. Instagramin käyttö on yleistä varsinkin nuorten keskuudessa.
- **Blogi** = Nettisivu, johon yksi tai useampi henkilö tuottaa sisältöä säännöllisesti. Blogit voivat olla henkilökohtaisia kirjoituksia, esimerkiksi monilla poliitikoilla on blogi, jossa he kertovat mielipiteitään. Blogi voi rakentua myös jonkin aiheen ympärille, esim. kokkausblogit.
- **Twitter** = "Mikroblogi". Blogimainen sosiaalinen media, johon voi kirjoittaa lyhyitä, korkeintaan 280 merkin pituisia viestejä. Twitter on suosittu esimerkiksi toimittajien ja poliitikkojen keskuudessa. Twitteriin voi lisätä tekstin lisäksi myös kuvia ja videoita.

Termejä

- **Twiitti, tviitti** = Twitteriin kirjoitettu viesti.
- **Häshtäk, hashtag** = Risuaita, #. (Suomeksi käytetään myös sanoja aihe-tunniste tai avainsana) Koska sosiaalisissa medioissa ei ole otsikko-kohtaa kuten sähköpostissa, viesteihin monesti lisätään risuaita ja aihe, jota viesti käsittelee. Jos tämä kirjoitus olisi lehden sijasta sosiaalisessa mediassa, siihen sopisi esimerkiksi hashtagiksi #sanasto tai #termit.
- **Tiktok** = etenkin nuorten suosima videoihin pohjautuva sosiaalinen media

Termejä

- **Emoji** = Hymiö, jolla elävöitetään tekstiä, esim kaksoispiste ja sulkumerkki 😊
- **Tägääminen, tagätä** = Henkilö tai yrityksen merkitseminen johonkin julkaisuun. Esimerkiksi Facebookiin lähetettyyn ryhmäkuvaan voi tagätä, eli merkitä, keitä kuvassa esiintyy.
- **Selain** = Ohjelma, jolla selataan internetissä olevia sivustoja. Eri selaimia ovat mm. Google Chrome, Mozilla Firefox, Microsoft Edge ja Safari

Termejä

- **4G** ja **5G** = mobiiliverkkoja. Vain nopeus erottaa nämä toisistaan
- **Ajuri, laiteohjain** = Ohjelma, joka kertoo tietokoneelle mitä jokin laite, esim. tulostin tekee
- **Sähköinen allekirjoitus** = Yleensä toimii pankkitunnuksilla. Allekirjoittaja vastaanottaa sähköpostiinsa allekirjoituskutsun, josta hän siirtyy tunnistautumaan ja allekirjoittamaan asiakirjan

Termejä

- **Boottaus** = Tietokoneen tai muun laitteen uudelleenkäynnistäminen. Ratkaisee usein ongelman, jos jokin ohjelma tms. ei toimi halutulla tavalla. Esim. tästä syystä en suositellut asiakkaille Windows 11 asentamista heti, kun se oli mahdollista.
- **Bugi** = Ohjelmointivirhe. Tietokoneohjelmassa oleva virhe, joka aiheuttaa ohjelman kaatumisen, jumittumisen tai toimimisen virheellisesti.
- **Haavoittuvuus eli tietoturva-aukko** = Ohjelmassa, tai laitteen osassa oleva virhe, joiden avulla ulkopuolinen voi päästä tekemään kohdetietojärjestelmässä toimia, joita ei normaalisti pitäisi päästä tekemään. Esimerkiksi varastamaan henkilötietoja tai salasanoja yms.

Termejä

- **Päivitys** = Uusi versio ohjelmaan tai käyttöjärjestelmään, joka uudistaa toiminnallisuutta tai korjaa virheitä. Nykyään myös sosiaalisen median viesteistä käytetään nimitystä päivitys
- **Hakukone** = Sivusto, joka hakee esim. nettisivuja, kuvia tai videoita käyttäjän kirjoittamien sanojen tai lauseiden mukaisesti. Käytetyin hakukone on Google. Muita ovat esim. Bing ja DuckDuckGo. Suomessa Googlen osuus hakukoneiden käytöstä on reilusti yli 90%
- **Herja** = Virheilmoitus. Esim. kirjaututtaessa johonkin voi tulla herja "tarkista salasana"

Termejä

- **Biometrinen tunnistus** = Biometrisellä tunnistuksella tarkoitetaan sitä, että tunnistautumisessa käytetään hyväksi ihmisruumiin ainutlaatuisia piirteitä, esimerkiksi kasvoja, sormenjälkiä tai silmän iiristä
- **Linkki, hyperlinkki** = Esim. tekstinpätkä tai kuva, jota hiirellä tai sormella painamalla pääsee toiselle verkkosivulle. Tänne tulijat painoivat Teams-linkkiä
- **Oheislaitte** = Jokin tietokoneeseen liitettävä laite, joka helpottaa käyttöä, esim. Tulostin, skanneri, mikrofoni

Termejä

- **Pilvipalvelu** = Jos tietojasi, esim. kuvasi ovat pilvipalvelussa, pääset katsomaan niitä miltä tahansa tietokoneelta omilla tunnuksillasi.
- **Päivitys** = Uusi versio ohjelmaan tai käyttöjärjestelmään, joka uudistaa toiminnallisuutta tai korjaa virheitä. Nykyään myös sosiaalisen median viesteistä käytetään nimitystä päivitys
- **QR-koodi eli ruutukoodi** = neliön muotoinen kuviokoodi, johon on koodattu informaatiota. Voi sisältää esim. nettisivujen osoitteen. Muuten sama käyttötarkoitus kuin kauppojen viivakoodissa, mutta QR-koodiin mahtuu enemmän tietoa.

Termejä

- **Kiristysohjelma** = Ohjelma, joka lukitsee koneen ja kiristää käyttäjältä rahaa. Kun käyttäjä maksaa kiristaäjälle, tämä lupaa poistaa kiristysohjelman. (Yleensä ei poista).
- **bitcoin, kryptovaluutta** = Sähköinen valuutta, joka ei ole riippuvainen mistään keskuspankista. Voi käyttää vain tietokoneen tai älypuhelimien avulla. Arvo heittelee suuresti.
- **Mikromaksu** = pieni rahallinen korvaus jostain palvelusta. Esimerkiksi peleissä voi olla mikromaksuja, jotta pääset nopeammin eteenpäin.

Termejä

- **Deepfake, syvävääreännös** = Aidolta vaikuttavaa videokuvaa ja ääntä sisältävä videovääreännös, joka on tuotettu keinotekoisesti tekoälyn avulla. Elokvanteossa deepfake-tekniikalla voidaan esimerkiksi tuoda kohtaukseen näyttelijästä nuorempi versio. Varsinkin isompien vaalien alla ehdokkaista kiertää deepfake-vidoita sanomassa täysin uskomattomia asioita.
- **Askelpalautin** = askelpalautin pyyhkii pois kohdistinta eli kursoria edeltävän merkin

Termejä

- **Hybridikokous, hybridikoulutus** = Kokous tai koulutus, joka järjestetään sekä paikan päällä että etänä
- **Kaksivaiheinen tunnistus** = Sivun, johon olet kirjautumassa pyytää salasanan lisäksi jotain toista tunnistusmuotoa, esim. tekstiviestillä lähetettävää koodia.
- **Meemi** = Internetilmiö: yleensä jokin kuva tai video, johon käyttäjät lisäävät omia tekstejään.

ILMEES KU OOT OOTTANU
KESÄÄ

MUT JOKA PÄIVÄ SATAA VETTÄ

DIGI•PISTE